

Cesta do pekla aneb fialová hrůzovláda připravuje novou daň

- editor007 | 15. dubna 2024

ČESKO: Nepřestává mě fascinovat, s jakým nadšením lidé volají po nových daních, aniž by si uvědomili, že napříště mohou být na řadě. Okřídlené „nesud' a nebudeš souzen“ bych parafrázovala jako „nevolej po vyšších daních a nebudeš zdaněn.“

V poslední době se v odborných a vládě blízkých kruzích mluví o tom, že by se vláda mohla pokusit „vylepšit si imidž“ uvalením nové daně na subjekty, které nepatří zrovna mezi ty nejoblíbenější. Totiž na banky. Zdanění někoho, koho veřejnost zrovna nemiluje, bývá dosti vděčným tématem. Tak nějak to odvede pozornost od skutečných problémů a ukáže to prstem na někoho, kdo už stejně oblibou neoplývá, tak proč si z něj neudělat ještě větší hromosvod? Problém je, že tahle politika je mimořádně krátkozraká a vede k úplně jiným než zamýšleným důsledkům. A to k důsledkům, které se obrací proti těm, u kterých si má nová daň především šplhnout: proti lidem.

O co se tedy jedná: Bankovní daň je typickou sektorovou daní. Sektorové daně jsou velmi selektivní daně, které vláda uvaluje na konkrétní odvětví. Je tedy na první pohled jasné, že sektorová daň je všechno jen ne rovnající podmínky – naopak tato daň činí podmínky značně nerovnými. To ale mnoha vládám světa vůbec nevadí, naopak argumentují tím, že některá odvětví jsou prý bohatá, a proto si vyšší zdanění „zaslouží“. Paradoxní je, že ekonomické studie ukazují jejich celospolečenskou škodlivost.

A co tedy tyto studie říkají konkrétně? Tak především musíme si uvědomit, že skoro u všech daní tím, kdo na svých bedrech nakonec nese zátěž, je koncový spotřebitel či klient. O co víc se zvýší daň pro firmu, o to víc zdraží firma své výrobky a služby pro své zákazníky. A banky samozřejmě nejsou žádnou výjimkou. Uvalení bankovní daně tedy vždy prodražuje bankovní služby. A to má mnohé neblahé důsledky.

Zkušenosti hovoří jasně. V Polsku došlo ke zhoršení úvěrového ratingu země a zdražení úvěrů, které bylo možno dát do přímé souvislosti s daní. V Maďarsku zdražily úvěry klientům. Na Slovensku došlo k výraznému zhoršení ziskovosti bankovního sektoru, což mělo negativní dopad na jeho očekávanou stabilitu. V Německu zdražily úvěry a poklesl jejich poskytovaný objem. Ve všech případech došlo ke snížení potenciálního růstu HDP.

A tím se právě dostáváme k jádru věci. Banky nejsou jen tak ledajakými podniky. Banky jsou doslova finanční páteří ekonomiky. A jakmile se pokusíme oslabit banky anebo znevýhodnit bankovní služby, okamžitě se negativní důsledky tohoto neuváženého kroku začnou rozlévat napříč celou ekonomikou.

Pamatujete si na období vysoké inflace, kdy inflace u nás dosahovala v jednu chvíli 18 procent? Jasně, že ano, na tuhle odstrašující zkušenost nikdo jen tak snadno nezapomene. A co tehdy dělala Česká národní banka, stejně jako všechny další centrální banky světa? Zvyšovaly úrokové sazby. Proč? Aby zdražily úvěry. Vyšší úrokové sazby a dražší úvěry totiž srážejí inflaci, současně s tím ale také prudce brzdí hospodářský růst. A jakmile inflace poklesala, začala Česká národní banka hned zase úrokové sazby snižovat, aby se česká ekonomika nepropadávala do hlubší recese.

A teď se vraťme k naší bankovní dani. Řekli jsme, že ve všech zemích, kde byla zavedena, došlo ke zdražení bankovních služeb, zdražení úvěrů a poklesu jejich objemu! Neboli stalo se přesně to, co se děje, když centrální banky bojují proti vysoké inflaci a jako vedlejší efekt obětují hospodářský růst.

Ano, bankovní daň vede ke sražení hospodářského růstu! Čím vyšší úroky, tím dražší úvěry, tím méně úvěrů si firmy i jednotlivci berou, tím méně investují a utrácí, tím pomaleji ekonomika roste, případně tím rychleji zpomaluje. Jestliže si tedy nyní stěžujeme, že česká ekonomika dosud jako jediná v Evropě ani nedosáhla na předcovidovou úroveň, pak bankovní daň je přesně tím faktorem, který v návratu na předcovidovou úroveň brání, protože hospodářský růst brzdí.

Řekla vám toto vláda, když zaváděla daň z nadměrných zisků? Neřekla. A říci vám to měla, protože to měla vědět a současně přesně tento efekt také skutečně nastal. Můžeme to i snadno ilustrovat. Bankám totiž po jejím zavedení citelně narostly úrokové náklady o zhruba 110 mld. Kč a srážková daň z úrokových výnosů v roce 2023 vzrostla o 7,5 mld. Kč. To vlastně jinými slovy znamená, že banky své náklady z velké části přenesly na klienty, tedy zdražily úvěry. Jestliže tedy daň z nadměrných zisků byla vládou vůči veřejnosti komunikována jako daň trestající banky, pak v realitě tato daň „potrestala“ bankovní klienty v podobě dražších úvěrů, a naopak hůř úročených vkladů.

Zavedení bankovní daně by tak patrně vedlo ke zcela jiným než zamýšleným efektům. Namísto stabilizace veřejných financí by se zmenšila odolnost bank vůči případné finanční destabilizující náказе ze zahraničí. Zdražily by úvěry, bankovní vklady by hůře pokrývaly inflaci, celkový potenciální růst ekonomiky by se snížil, zhoršila by se dostupnost úvěrů, a nakonec by se mohlo prodražit financování veřejného dluhu – což je pravý opak toho, co vládu k uvalení daně motivuje.

Doufejme tedy, že vláda s rekordně nízkou oblíbeností a důvěrou voličů si tento nápad zase rozmyslí.

AUTOR: Markéta Šichtařová

ZDROJ: Blog iDnes